

กรุงเทพธุรกิจ

▶ หนังสือสามารถทลายกำแพงแห่งความโง่เขลาได้

วรรณกรรม

'อ่าน เขียน เรียน คิด'

ณ พื้นที่เพาะพันธุ์วรรณกรรมไทย

สถิติบอกว่า **"ปัจจุบันเด็กไทยอ่านหนังสือน้อยลง!"** นั่นเอง
ค่ายเยาวชนวรรณกรรม ปีที่ 4
โดย 'มูลนิธิเอสซีจี' จึงเกิดขึ้น
เพื่อสร้างวัฒนธรรมการ **'อ่าน เขียน เรียน คิด'**
ให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่

● มนต์บุษ เสียงหวาน : รายงาน

บณะเดียวกันยังสร้างคลื่นลูกใหม่ประดับวงการวรรณกรรมพร้อมกับอบรมเชิงปฏิบัติการ "อ่าน เขียน เรียน คิด" กันอย่างมีระบบอีกด้วย โดยโครงการ ปีที่ 4 ได้จัดขึ้น ท่ามกลางบรรยากาศธรรมชาติของขุนเขา ณ อุทยานริสอร์ทอำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา ตลอด 3 วัน 2 คืน เมื่อช่วงปลายเดือนที่ผ่านมา

กิจกรรมการเข้าค่ายเริ่มต้นด้วยกิจกรรมเดินทางสู่บ้านนักเขียนดับเบิลซีไรต์ และศิลปินแห่งชาติ **'ชาติ กอบจิตติ'** เพื่อรับประทานอาหารเช้ากลางวันร่วมกันอย่างเป็นกันเอง และร่วมเสวนาเรื่อง "บริบทของสังคมไทย การเมือง และการมีส่วนร่วมของนักเขียน"

เยาวชนกว่า 40 ชีวิต ที่ได้รับคัดเลือก

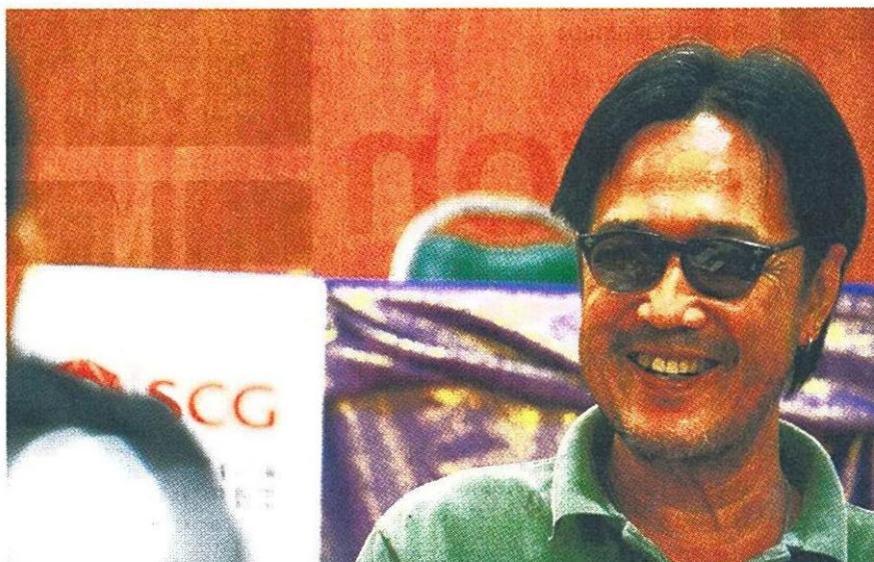
ในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ "อ่าน เขียน เรียน คิด เปิดประตูนักอ่าน สู่อ่านหนังสือเขียนค่ายเยาวชนวรรณกรรมครั้งที่ 4" หลายคนตื่นตื่น และจดจ่อตั้งคำถามตามความสงสัยของตนเองกับวิทยากรนักเขียนในดวงใจ อย่าง **เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, สมัยภร แสงกระจ่าง, ชาติ กอบจิตติ, ไพโรจน์ทร์ ขาวงาม, คักดีสิริ มีสมสืบ, เรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์, บัญชา อ่อนดี และ ชจรฤทธิ์ รักษา**

1. อ่าน

ผู้ที่อยู่เบื้องหลังคอยผลักดันประตูนักอ่านให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อย่าง **สุรนุช ธงศิลา** ผู้จัดการมูลนิธิเอสซีจี กล่าวว่า ค่ายอ่านเขียนเรียนคิด ต่อยอดมาจากค่าย "ยัง ไทย อาร์ติสต์ อวอร์ด" ซึ่งเป็นการประกวดศิลปะแขนงต่างๆ 6 สาขาหนึ่งในนั้นมีการเรียนการสอนตรงๆ เด็กที่อยากมี

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และ ชัยภัทร แสงกระจ่าง

ชาติ กอบจิตติ

ทักษะในด้านงานเขียนก็ต้องฝึกฝนด้วยตนเอง โดยอาจไม่ได้มีความรู้ในหลักการเขียนที่ถูกต่อนัก จึงริเริ่มต่อยอดจากงานเขียนที่มีเยาวชนส่งมาประกวดจากค่าย “ยัง ไทย อาร์ติสต์ อวอร์ด” เพื่อต่อยอดงานเขียน สอนเทคนิคในการสร้างสรรค์งานเขียนให้กับเยาวชน

ผู้จัดการมูลนิธิเอสซีจี กล่าวอีกว่า “ถ้ามีแค่คนเขียน ไม่มีผู้อ่าน สังคมอาจไม่ไ่รอด การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญ คนที่จะเป็นนักเขียนที่ดีก็ต้องอ่านเยอะ ส่วนคนที่ไม่ได้อยากเป็นนักเขียน การอ่านก็ยังจำเป็น เราคิดกันว่าเยอะกว่าจะทำอย่างไรให้มีนักอ่านเพิ่มมากขึ้น คิดว่าจะทำอย่างไรให้มีวัฒนธรรมการอ่านเกิดขึ้นในเมืองไทย ในปีนี้เป็นปีที่จะมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในมหาวิทยาลัยนักเรียน ณ ตอนนี้นำสิ่งคัดเลือกรับหนังสือหลากหลายเล่มที่ตั้งชื่อประมาณว่า “ใครๆ ก็ต้องอ่าน” ซึ่งเป็น

หนังสือที่หมายรวมไปถึงหนังสือที่ไม่จำเป็นต้องให้ความรู้ เพราะเรามองว่าเบื้องต้นต้องเป็นการ

อ่านที่หลากหลาย เช่น การอ่านเพื่อความบันเทิง อ่านเพื่อความรู้อ่านเพื่อนำไปปฏิบัติ เพราะฉะนั้นหนังสือของกลุ่มที่เราช่วยกันคัดสรรจะไม่ได้เน้นในสาขาใดสาขาหนึ่ง”

ด้าน อมรศักดิ์ ศรีสุขกลาง อายุ 19 ปี จากคณะเกษตรศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ บอกถึงการสร้างวัฒนธรรมการอ่านด้วยตนเองว่า จำเป็นต้องอ่านให้ครบข้างเห็นว่าเราอ่านแล้วนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง การได้อ่านหนังสือสวดมนต์บ่อยครั้งที่ต้องไปทำบุญกับย่าทำให้เป็นจุดเริ่มต้นในการรักการอ่าน ณ ตอนนั้นเล่มแรกๆ ที่อ่านตอนประถมคือศึกษาปีที่ 4 มีอ่านหนังสือพระ โลกหน้ามีจริง หยต้นบานใบบัว ของหลวงตามหาบัว

สายลมแสงแดด ของวิลาศ มณีวัต ดอกเสี้ยวแห่งดอยสูง สิ่งทีเลือกอ่านเพราะชอบเข้าห้องสมุดและเห็นหน้าปกหนังสือเหล่านี้น่าสนใจ

อมรศักดิ์ กล่าวอีกว่า การที่ตนเรียนวิชาเกษตรเขตร้อน ไม่ได้เป็นปัญหาต่อการอ่านหนังสือหรืองานอดิเรกอย่างงานเขียนเพราะการอ่านกับการเรียนมีความสัมพันธ์กัน เขายกตัวอย่างการเกษตรเป็นการสร้างอาหารให้กับมนุษย์ เพราะคนเราใช้อาหารในการบริโภค นั่นหมายถึงต้องมีงานที่เลี้ยงปากท้อง และต้องมีงานที่เลี้ยงชีวิตและจิตวิญญาณอย่างศิลปะร่วมกันด้วย

“ผมมองว่าศิลปะที่ทำได้ง่ายที่สุดนอกจากงานวาดรูป งานประติมากรรมที่ใช้อุปกรณ์เยอะแยะคืองานเขียนที่ใช้แค่ปากกากับกระดาษและเขียนสิ่งที่ต้องการจะสื่อออกมาโดยใช้อารมณ์ภายในของเรา เป็นงานศิลปะกลมกลืนกับจิตวิญญาณเช่นกัน ผมรู้สึกดีใจที่พบวิทยากรนักเขียนที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน ได้เตรียมหนังสือมาขอฉายาเขียนด้วย และเตรียมรับแนวคิด วิธีการ วิธีคิดในการดำรงชีวิต ที่จะมาปรับใช้กับเราในการสร้างงานเขียน เพราะการอ่านทำให้เราได้ประโยชน์หลายๆ อย่าง ทั้งด้านได้ฝึกคิด ศึกษาในสิ่งที่คนเขียนได้เดินทางออกไปเก็บข้อมูลข้างนอก โดยที่เราไม่ได้เดินไปหาเอง ทำให้เราได้รับอะไรมากมายจากการอ่านหนังสือ” อมรศักดิ์ กล่าว

ส่วน จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท อายุ 20 ปี จากคณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ บอกถึงหนังสือที่ทำให้เธอรักการอ่านคือ “ห้วงมัยแห่งบารามอส” ขณะนี้เธอมีงานเขียนนิยายแฟนตาซีไตรภาคที่สะท้อนสังคมจากตัวละครที่ใช้เวทย์มนต์ในการทำให้ตนเองสวยขึ้น โดยเปรียบเทียบความอยากสวย ขาว ผอม ในหลายๆ สิ่งสังคมผลักดันให้เราทำ สุดท้ายตัวละครตัวนี้สูญเสียความเป็นตัวตนของเขาไป นิยายของจิดานันท์ อยากรจะพูดถึงค่านิยมของความงามสะท้อนสังคมในยุคสมัยนี้ที่วัยรุ่นรับสื่อมากมายและเปลี่ยนตัวเองให้ไหลไปตามกระแสสังคมโดยไร้การคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง

จิดานันท์ กล่าวอีกว่า ต่อไปอยากลองใช้ภาษาฝรั่งเศสที่เรียนมาเพื่อพัฒนางานเขียนให้หลากหลาย “เรื่องเขียนคงทั้งไม่ได้ก็คงทำไปเรื่อยๆ ตลอดชีวิต”

2. เขียน

‘วัตถุดิบ’ อาจนำมาซึ่งงานเขียนที่สวยงามโดดเด่นในแบบที่ไม่ต้องพยายามโดดเด่นไว้จุดยืน...

‘สิ่งแวดล้อม’ อาจนำมาซึ่งมุมมองสะท้อนผู้เขียน **จ่อคี-สิทธิกร ต๊ะกุ๋** อายุ 20 ปี ชนเผ่าปากะญอ อ.อุ้มผาง จ.ตาก กำลังศึกษาที่วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตองครักษ์ ในหุบเขาไร้ซึ่งเทคโนโลยี

ทุกรูปแบบ แต่ในเมื่อเลือกมีวัตถุประสงค์บางอย่าง ผู้อ่านไม่ได้เราจึงต้องลงเขา ย้อนมองเขา กลับมาสะท้อนตัวเรา

จ้อจี้ บอกพวกเราแทนเสียงหุบเขาว่า “ผมชอบเขียนบันทึกเป็นไดอารี่ชอบอ่านหนังสือตั้งแต่ป.6 แต่หาหนังสืออ่านไม่ได้ในห้องสมุดก็ไม่ค่อยมี ผมได้อ่านหนังสืออย่างจริงจังตอนเข้าเรียนโรงเรียนประจำอำเภอ แต่ก็ถือว่ายังไม่ได้อ่านเยอะเท่าที่ควร พอเข้ามาเรียนระดับมหาวิทยาลัยก็ได้อ่านมากขึ้น และได้รู้ว่าหนังสืออีกหลากหลายแนวที่เรายังไม่เคยอ่านอย่างหนังสือแปล นวนิยายดีๆ อีกมากมาย การที่ได้เข้ามาอบรมในค่ายเป็นโอกาสที่ดีของผม และไม่เคียดคิดเคยฝันเลยว่า จะได้สัมผัสศิลปินที่ผมเจอแต่ในหนังสือวันนี้ ได้เจอตัวจริง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ในค่าย ถือเป็นสิ่งที่ดีมาก”

สิทธิกร กล่าวอีกว่า เรื่องราวบนดอยยังมีเรื่องราวมีวัตถุประสงค์ และวัฒนธรรมอีกเยอะ เพียงแต่ขาดคนที่จะออกมาถ่ายทอด ตนคิดว่า จะเป็นกระบอกเสียงให้กับพวกเขา เพราะคนชนเผ่ายังขาดทักษะตรงนี้อีกมาก

“สิ่งที่ได้จากค่ายนี้คือ นักเขียนได้สร้างแรงบันดาลใจให้กับผม หลังจากนั้นไปชีวิตน่าจะมียอะไรที่สร้างสรรค์ขึ้นมาอีกเยอะ ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ได้รู้จักโลกของนักเขียน หนทางที่จะไปสู่การเป็นนักเขียน ผมจะใช้สิ่งที่ตนเองมี เพราะคงจะเขียนเรื่องบนรถเมล์ รถไฟฟ้าไม่ได้ เพราะผมไม่ได้โตมาในทีแบบนั้น ผมอยากให้อ่านหนังสือกันเยอะๆ เพราะการอ่านจะเปิดโลกทัศน์ของเรามากขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น และได้รับอะไรจากการอ่านอีกเยอะ” จ้อจี้ กล่าว

ด้าน **ชาติ กอบจิตติ** กล่าวถึงการให้ความรู้เยาวชนไว้ว่า “บางทีสิ่งที่เราเห็นเป็นอีกทัศนะหนึ่งอาจจะไม่ถูกจริตหรือทัศนคติต่อตัวเรา แต่อยากให้ฟังเอาไว้ว่า นี่เป็นทัศนะหนึ่ง แล้วนำไปตรองหรือกรองเอาไว้ มันเหมาะสมกับเราไหม แต่เชื่ออย่างว่าพวกเราหวังดีเพราะการมาของพวกเราครั้งนี้ มาด้วยใจที่อยากให้อ่านจะถ่ายทอดประสบการณ์ในสิ่งที่เรารับรู้มา อาจจะถูก อาจจะผิดก็เป็นทัศนะ เราไม่ใช่ศาสดา ไม่ต้องเชื่อ ฟัง คิด ตรอง และเอาไปปฏิบัติ

แต่สิ่งหนึ่งที่ยากจะบอกให้พวกเราต้องเชื่อ จงเชื่อในการให้ เพราะวันหนึ่งถ้าพวกเรามีโอกาสเราเหลือเราพอ เราควรจะให้คนอื่นบ้าง จำไว้ว่าการให้ไม่มีพิษมีภัย อย่างน้อยเราให้เขา เขาจะรับหรือไม่รับเราก็สบายใจ ผ่ากไว้ว่าวันหนึ่งข้างหน้าถ้าได้ขึ้น มีกำลังมากขึ้น มี

สินทรัพย์มากขึ้น มีความรู้มากขึ้น ต้องให้ และเราจะอยู่กันอย่างสงบสุข เราจะอยู่กันอย่างสุขสบาย เพราะเราให้กัน”

3. เรียน

เยาวชนค่ายวรรณกรรมต้องเข้าฐานกิจกรรม แบ่งเป็น 3 ฐาน ฐานละ 2 ชั่วโมง ได้แก่ ฐานนวนิยาย โดย ชมัยภร แสงกระจ่าง, ชาติ กอบจิตติ ฐานเรื่องสั้น โดย อัศศิริ ธรรมโชติ, ขจรฤทธิ์ รักษา, บัญชา อ่อนดี ฐานกวี โดย เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, ไพโรจน์ ทรัพย์งาม, ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ

โดยในแต่ละฐาน วิทยากรนักเขียนจะเล่าประสบการณ์การทำงานเขียน และบอกถึงเทคนิควิธีการในการเขียนที่น่าสนใจ เป็นเทคนิคเฉพาะของเหล่านักเขียน เยาวชนที่เข้ารับฟังในแต่ละฐานต่างตั้งใจฟังวิทยากรนักเขียนบรรยายกันอย่างไม่รู้เหนียว ท่ามกลางการร่วมนำเข้าฐานของแต่ละกลุ่ม กลางหุบเขาของปากช่อง ส่งผลให้เยาวชนและวิทยากรได้แลกเปลี่ยนวัตถุประสงค์ มุมมอง เสียงหัวเราะกันอย่างสนุกสนาน

เด็กอีสานที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการอย่าง **ธีรธรรม วงศ์สา** จากคณะศึกษาศาสตร์ ม.มหาสารคาม เล่าถึงประสบการณ์รักการอ่านสู่ผลงานการแต่งเพลงของเขาว่า สนใจค่ายนี้มาก และส่งผลงานเขียนเข้ามาจึงได้ผ่านมาร่วมโครงการ เขาอยากพบนักเขียนในดวงใจ ซึ่งบางท่านก็เคยเจอกันมาก่อนแล้ว ชอบรับฟังมุมมองของผู้อื่น และเอานำมาใช้ในงานดนตรี

“เพลงก็คือวรรณกรรมชิ้นหนึ่ง” ธีรธรรม บอกถึงความชอบทางด้านดนตรีที่โยงเกี่ยวไปพร้อมกับงานวรรณกรรมที่ชอบ “ถ้ามารักแค่ไหน...นับเม็ดทรายทั้งทะเลก็รู้” นี่มันก็เป็นกวีแล้วเขาบอกอย่างนั้น

อ่านต่อหน้า [10]

ต่อจากหน้า [12]

เขาเล่าถึงงานวรรณกรรมที่ชื่นชอบจากครั้งแรกที่เข้าห้องสมุดแล้วไปสะดุดตาไปกับหนังสือปกเขียนนามว่า สามก๊ก หลังจากนั้นเขาก็อ่านงานวรรณกรรมมาโดยตลอด และมากขึ้นชอบงานดนตรีในภายหลัง

“ดนตรีทำให้คนรู้สิ่งที่อยู่ตรงหน้า มันไม่เหมือนหนังสือตัวอักษร ในการแต่งเพลงเป็นอย่างไร ไม่สำคัญเท่าสื่อสารออกมาให้ได้ มันก็เป็นทักษะความชอบของแต่ละคน” ธีรธรรม กล่าว

ด้าน **เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์** กล่าวถึงเรื่องการอ่านการเขียนไว้อย่างน่าสนใจว่า การอ่านหนังสือทำให้เราอ่านความคิดของคนอื่น การเขียนหนังสือคือการอ่านความคิดของเราเอง ไม่ว่าจะอ่านว่าเขียน เป็นการงานทางความคิด ซึ่งสำคัญมาก

“คนเราจะมียอะไรสำคัญมากไปกว่าความคิด เพราะความคิดเป็นตัวกำหนดทุกอย่าง จิตสำนึกและการกระทำ รสนิยมอะไรทั้งหลาย สูงไปกว่าความคิดก็คือหลักคิด เราต้องจับหลักคิดที่ถูกต้องให้ได้เราจึงจะมีชีวิตอย่างสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นการอ่านหนังสือเป็นทางผ่านที่ดีที่สุดที่จะไป

สู่ความสมบูรณ์ของปัญญา ต้องอ่านหนังสือ รักการอ่านหนังสือ อย่าอ่านเฉพาะในจอ อ่านในกระดาษ อ่านเป็นเล่ม แล้วจะได้รู้ว่าโลกของคนไม่เหงาคือโลกของการอ่านหนังสือ และคุณภาพของการอ่านหนังสือคือการเขียนหนังสือ ผมเคยเขียนกลอนว่า...

ขอบคุณเมื่อทุกมือที่ถือหนังสืออ่าน
ตาทุกคู่ที่เคลื่อนผ่านอ่านหนังสือ
มือของเรากำลังสัมผัสมือ
ตาของเราคือสื่อสัมผัสใจ"

"เวลาเราอยู่ท่ามกลางคนเยอะๆ เราเหงาไหม เราเหงาเมื่อเราไม่รู้จักรใครเลย เราอยู่ใกล้กันแต่เหมือนไกลกันเหลือเกิน ใกล้ในความจริง แต่ไกลในความรู้สึก แต่การอ่านหนังสือ ตัวละครดีๆ เราไม่ได้ใกล้ชิดเลย ซึ่งไกลมาจากความเป็นจริง แต่เราใกล้กันมากในความรู้สึก ในชีวิตจริงเราผู้อ่านกับนักเขียนไม่เคยใกล้ชิดกันแต่หนังสือทำให้เราใกล้ชิดกันได้ นี่คือคุณสมบัติอีกอย่างของหนังสือ" เนาวรัตน์ กล่าว

4.คิด

เยาวชนร่วมวิจารณ์นวนิยาย "คนตายยาก" ของ **หุ่ยหัว** 1 ใน 10 นวนิยายที่ทรงอิทธิพลที่สุดของจีนในทศวรรษ 1990 ที่ตีแผ่ชีวิตสุดทรนหดของชาวจีน โดยมี **ศศ.สกุล บุญยทัต** นักเขียนและนักวิจารณ์ พร้อมด้วย **จรรยาพร ปรปักษ์ประลัย** นักวิจารณ์วรรณกรรม แนะนำเยาวชนในการวิจารณ์ภาพยนตร์ และวรรณกรรมอย่างถูกหลักวิธีคิด

จรรยาพร ปรปักษ์ประลัย กล่าวว่า "เด็กๆ ในค่ายทุกคนมีความคิดที่หลากหลาย กล้าที่จะพูดในมุมมองของตนเอง ไม่กลัวว่าคนอื่นจะว่าอย่างไร ในแง่ของการวิจารณ์ต้องมีความกล้าแสดงความคิดเห็น มีเหตุผลที่จะอธิบาย เด็กๆ มีความเข้าใจที่จะมองจุดเล็กจุดน้อย นำสิ่งเหล่านั้นมาเป็นตัวที่จะคิดในแง่ของการวิจารณ์ว่า สิ่งที่จะนำเสนออยู่ในตัวงาน ทั้งที่เป็นภาพยนตร์ นวนิยาย มันสื่อความหมายอะไร คนที่มีพื้นฐานด้านการอ่าน การชื่นชอบงานศิลปะ จะมีต้นทุนที่จะนำมาเป็นแนวทาง ซึ่งจะเกิดการเปรียบเทียบอัตโนมัติว่าสิ่งไหน งานไหน ดีกว่าอันนี้ ด้อยกว่าอันนั้น และจะอธิบายได้ว่าชอบหรือไม่ชอบอย่างไร"

จรรยาพร กล่าวอีกว่า ในการวิจารณ์คุณจะได้แสดงความคิดเห็นอย่างไรก็ได้ เพียงแต่เหตุผลมีมากพอที่จะให้ผู้อื่นคล้อยตามหรือไม่ ถ้าเหตุผลนั้นเบาๆจะเป็นบทวิจารณ์ที่ไม่ดี เพราะมีแต่ความคิดเห็น และบทวิจารณ์ไม่จำเป็นต้องมีทั้งแง่บวกและแง่ลบในงานชิ้นเดียว ขึ้นอยู่กับว่าคุณมีทัศนะอย่างใดต่องานชิ้นนั้น ต้องวิจารณ์อย่างชัดเจน สิ่งที่ยากคือการวิจารณ์ในแง่ลบ ต้องวิจารณ์ให้ชัดเจนทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านและผู้สร้างงานเองด้วย ให้เขาได้มองเห็นสิ่งที่ยังเป็นข้อบกพร่อง หรือผู้อื่นมองว่าบกพร่อง

"แนะนำการเป็นนักวิจารณ์ที่ดีว่า อันดับแรกต้องมีความกล้า อันดับที่สองต้องมีความเป็นธรรม เราวิจารณ์โดยไม่ทำร้ายผู้อื่น งานวิจารณ์ควรเป็นงานในทางส่งเสริม ในแง่ลบต้องให้แง่คิด เพื่อประโยชน์ในงานต่อไปของเขา การวิจารณ์ผมมองว่ามันเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไม่มีคำว่าผิด 100 เปอร์เซ็นต์ มันอยู่ที่มุมมองของแต่ละคน ปัญหาอาจไม่ได้อยู่ที่ความกล้า ไม่กล้าวิจารณ์หรือกลัวผลกระทบต่ตัวผู้วิจารณ์ อยู่ที่ว่าคุณวิจารณ์ว่าอะไร คุณมีเหตุผลขนาดไหน ซึ่งตรงนี้เป็นสิ่งที่ต้องฝึก เพราะเรื่องเหตุผลเป็นสิ่งที่สำคัญมากในสังคม ที่จะอยู่กันอย่างมีความสุขร่วมกันได้ ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นการโต้ตอบกันไปมาอย่างไม่มีเหตุผล" จรรยาพร กล่าวทิ้งท้าย

ค่ายนี้ได้ต่อยอดคำพูดของใครหลายคนไว้ว่า "การอ่านเป็นแสงสว่างนำชีวิต" ทั้งแวตนาการตั้งคำถามกับวิทยากรนักเขียนในดวงใจของพวกเขา โดยจดจ้อรอคำตอบ มันเกิดขึ้นจริงกับเยาวชนในค่ายวรรณกรรมแห่งนี้ และนั่นก็เป็นเหมือนแสงสว่างที่ทำให้พวกเขาว่าการอ่าน การเขียน ให้ประโยชน์อย่างไร และสามารถนำไปใช้ในการดำรงอาชีพในอนาคตได้มากน้อยเพียงไร

และสิ่งสำคัญที่สุดก็คือ 'ค่าย อ่าน เขียน เรียน คิด' ทำให้เรามีเมล็ดพันธุ์แห่งวรรณกรรมของไทยงอกงามเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน ☺